

Vse v Evropi opazovane ali ustreljene račke nevestice so doslej vzbujale neverjetno mnogo pozornosti, kljub temu da nikdar ni nihče dvomil o njihovem izvoru. Vse namreč izhajajo bodisi iz živalskih vrtov, bodisi iz zasebnih obor. Janko Ponebšek je o prvem pri nas opaženem primerku te race, imenuje jo gozdna rasa, 6.12.1910 v Kosezah pri Ljubljani ustreljenem samcu takole razmišljal:

"Na vprašanje, od kod bi bile vse te race, ki so se k nam zatekle, je težko natanko odgovoriti; gotovo je le toliko, da so iz Nemčije, kjer jih imajo tudi na prostem. Priponiti moram, da znaša zračna črta Berolin-Ljubljana 720 km, ki jo je preletela racav večjih ali manjših presledkih. Sicer je tudi mogoče, da je naša rasa od kod drugod, južneje od Berolina, kjer so je prezrli in ji pozabili peroti pristriči. To vprašanje, ki je za nas končno podrejenega pomena, je važnejše za ornitologično vednost in razvozlati bi se dalo z neovrženo gotovostjo le tedaj, če bi bila imela rasa na nogi pritrjen kak obroček, ki jih v znanstvene namene pripenjajo dandanes na raznih ptičjih opazovalnicah ujetim pticam, ki jih potem izpuste, kjer jo ustrele ali ulove, ugotovijo, od kod je in kako daleč je letela".

V tem pogledu se pač časi niso dosti spremenili, saj tudi naš racman ni nosil nikakršnega sporočilca o svojem izvoru, niti ni imel pristriženih peroti, po čemer bi se dalo sklepati, da ga imajo Blejci za okras. Kajpak žal tudi tega ne vemo, kje je dočakal pomlad: v domačem ribniku nekje pri Berlinu ali v kakšni juhi kje na Bledu, kjer sem ga bil opazoval in fotografiral 22.3.1978.

LITERATURA

Holt, C. (1984): Separating Mandarins and Wood Ducks in late summer, *British Birds* 77/6, str. 277-232.

Reilly, E.M. (1968): The Audubon Illustrated Handbook of American Birds, str. 73-74, McGraw-Hill, New York

Ponebšek, J. (1911): Gozdna rasa, *Carniola*, str. 235-238.

SUMMARY

On March 22, 1978 the author observed a male wood duck *Aix sponsa* in mating feathers in company with mute swans *Cygnus olor*, mallards *Anas platyrhynchos* and coots *Fulica atra*. In the literature every specimen of this specimen of this species either observed or shot has been considered to be of artificial origin (zoo, private breeders, etc.). The only time a wood duck has ever been observed before in Slovenia was at Koseze, Ljubljana, on December 6, 1910, when a male bird was shot.

Iztok Geister

Pokopališka 13, 64202 Naklo

Pojavljanje odraslih in mladih plašic *Remiz pendulinus* v gnezditvenem obdobju leta 1984

Occurrence of adult and young Penduline Tits *Remiz pendulinus* in the 1984 breeding period

Novejši podatki o gnezdenju plašice *Remiz pendulinus* v Sloveniji izvirajo iz leta 1973, ko sva s kolegom J. Gračnerjem 5.5.1973 v Zalogu pri Ljubljani našla gnezdo plašice, ki je bilo še v zadnji fazi izgradnje (Geister/Šere 1974), (Šere 1982). Na širšem področju od Stožic do Zaloga ob Savi je bila plašica po tej najdbi gnezda ugotovljena v gnezditvenem obdobju samo trikrat. To je bilo v letih 1974, 1976 in 1979 (Šere 1982). V vseh treh omenjenih primerih je bil opazovan ali ujet po en mladostni primerek plašice.

Rezultati ornitološkega atlasa Slovenije so v glavnem že dali odgovor o razširjenosti plašice v Sloveniji. Prvi rezultati kažejo na dokaj stabilno in številno populacijo, ki v severovzhodni Sloveniji tudi gnezdi.

Ob tem pa ne moremo mimo fenoloških podatkov o pojavljanju plašice v času spomladanskega in jesenskega preleta.

Največ teh podatkov imamo za Stožice pri Ljubljani, ko so bile plašice opazovane ali ujete od leta 1974 dalje ob spomladanski in jesenki selitvi. Fenološki podatki o plašici od leta 1974 do leta 1982 so taki: od 26.3. (1977) do 15.5. (1978) v spomladanskem času in v jesenskem času od 22.9. (1981) do 13.11. (1975), (Šere 1982). Ti fenološki podatki za večletno obdobje se ujemajo s podatki nekaterih sosednjih dežel, posebno pa s podatki iz Švice (Winkler 1984). Na prezimovanju je plašica številna v trstišču sečoveljskih solin in tudi drugod ob morju, in to zasledujemo od leta 1973 dalje. Še bolj načrtno pa spremljamo številčnost prezimujočih vrst v trstju, med njimi tudi plašice na osnovi lova in obročkanja od leta 1978 dalje.

V letu 1984 so bile plašice ujete v jati po gnezdenju, tako da so bili mladiči še skupaj s starši, kar do sedaj nismo opazili. Pri tem gre predvsem za dve lokaliteti: Stožice pri Ljubljani in Črneče pri Dravogradu.

5. Mladostni primerek plašice, ujet 13.8.1984 na otoku Pag (D. Šere).
5. A juvenile of Penduline Tit, caught on 13.8.1984 on the Island Pag (D. Šere)

11.7.1984 se je v Črnečah pri Dravogradu ujelo v mrežo 5 mladih plašic, starše in še 3 mladiče pa mi ni uspelo ujeti.

V Stožicah pa je 3.8.1984 priletela jata plašic, od katerih mi je uspelo ujeti 7 primerkov, dva pa sta prehitro odletela. Ravno tako so bile plašice opazovane in tudi ujete (2 mladiča) 22.7.1984 ob reki Mirni v Istri (Hrvatska). Na tem mestu in ob tem času sva s kolegom I. Geistrom opazovala plašice že leta 1977.

V letu 1984 so plašice v Sloveniji gnezdile izven običajnih meja svoje razširjenosti, kar dokazujeta dve ujeti jati plašic, v kateri so bili popolnoma mladostni in odrasli primerki. Čas ulova se ujema s pognezditveno aktivnostjo, saj se plašice na selitvi pojavijo proti koncu septembra (Šere 1982). Ti podatki dopolnjujejo do sedaj poznano sliko razširjenosti plašice pri nas, kakor tudi Katalog favne Jugoslavije (Matvejev/Vasić 1973). Še nadaljnje delo na tem področju, kakor tudi zbir še neobjavljenih podatkov bo v prihodnosti dal še bolj zaključeno celoto.

SUMMARY

In 1984 Penduline Tits Remiz pendulinus were observed to be breeding outside their usual Slovenian breeding area. The evidence is based on a catch of two flocks of Penduline tits which included quite young as well as adult specimens. The time of capture coincided with the breeding activity as Penduline Tits migrate only towards the end of September.

LITERATURA

Geister, I., D. Šere, (1974): Novo ugotovljene vrste ptic pevk v Sloveniji. Proteus, 37(1):3-11.

Matvejev, S., V. Vasić (1973): Catalogus faune Jugoslavije. IV/3 Aves, SAZU, Ljubljana

Šere, D., (1982): Ptiči Stožic pri Ljubljani, 1972-1982-Favnistični pregled, obročkanje in najdbe. Acrocephalus, 13-14:29.

Winkler, R., (1984): Avifauna der Schweiz, eine kommentierte Artenliste. L. Passeriformes, Der Ornithologische Beobachter, Beiheft 5, 42.

Dare Šere

Glinškova ploščad 12, 61000 Ljubljana